

2.1 Graikų mitų herojai ir jų žygiai

Heròjumi graikų mitologijoje vadinamas pusdievis: dievo ir mirtingos moters arba deivės ir mirtingo vyro sūnus. Herojumi vadinamas ir už nuopelnus aukštesne būtybe, bet dar ne dievu tapęs mirusysis, taip pat gyvas sudievinas didvyris. Herojai įkūnijo tam tikrų savybių idealus (pavyzdžiui, Heraklis – jėgą ir drąsą). Ilgainiui herojais imta vadinti kuo nors pasižymėjusius, ypač per karą, žmones.

Mitas – senovinis fantastinis pasakojimas, aiškinantis pasaulio ir žmogaus prigimtį, įvairius būties reiškinius.

„Literatūros žinynas“

Prometėjo mitas

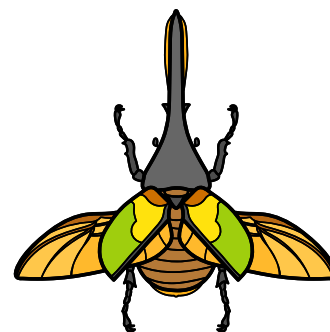
Prometėjas (gr. *promētheus* – numatantis ateitį, iš anksto apgalvojantis, apdairus, rūpestingas) priklausė titanų giminei, viešpatavusiai anksčiau už Olimpo dievus – jo tėvas buvo titanas Japetas. Prometėjas, nors pats buvo titanas, rėmė Dzeusą, kovojusį su jo gimine.

Tačiau kai Dzeusas, pamatęs pirmųjų žmonių trūkumus, nutarė juos išnaikinti ir sukurti tobulesnę giminę, Prometėjas pasipriešino jo valiai. Prometėjas manė, kad ir esamus žmones galima patobulinti, todėl nutarė tai padaryti – danguje pavogęs ugnies, atnešė jos į Žemę. Ligi tol žmonės gyveno urvuose, nemokėjo statyti plytinių namų, dailidės darbų, neskyrė metų laikų. Prometėjas išaiškino žmonėms, kodėl žvaigždynai bei šviesuliai pateka ir nusileidžia, išmokė skaičiavimo ir rašto. Be Prometėjo žmonės nebūtų gebėję prisijaukinti gyvulių, pasistatyti laivų, pasigaminti vaistų, išsikasti metalų, suprasti sapnų ir kitų pranašingų ženklų. Kitaip tariant, titanas Prometėjas atnešė žmonėms dieviškojo žinojimo kibirkštėlę ir padarė juos kultūringus. Tai milžiniška dovana, nors ji tebuvo menka absoliutaus žinojimo dalelė, žmonėms vis dėlto neleista žinoti ateities ir suprasti daugelio kitų dalykų. Titanas, turėdamas ateities matymo galią, žinojo, kad dėl savo poelgio sulauks bausmės ir negalės jos išvengti: nei apsukrumu, nei atvirai priešinantįs neįmanoma pakeisti už Dzeusą viršesnių trijų lemties deivių Moirų valios.

Dzeusas už jo nustatytos tvarkos griovimą rūšiai nubaudė Prometėją: įsakė kalviui Hefaistui jį prikalti prie uolos tolimuose Kaukazo kalnuose, kur atskrisdavęs erelis ir lesdavęs jo kepenis, kurios vis ataugdavo. Prirakintam Prometėjui buvo lemta kentėti ilgus amžius, kol jį išvadavo garsus karžygys Heraklis. Dzeuso nubaustą titaną žmonės garbino kaip savo geradarį, laikė žmonijos kūrėju, kultūros nešėju.

Pagal www.šaltiniai.info

1. Perskaitykite mitą apie Prometėją ir atlikite H5P užduotį (Priedai – *Prometėjas (PDF)*, *Prometėjas. Teksto suvokimo užduotis (H5P)*).

2.1 Graikų mitų herojai ir jų žygiai

Senovės graikų pasakojimuose apie dievus ir didvyrius atsispindi graikų religija ir realus gyvenimas, todėl šių mitų herojai ir jų žygiai – įkvėpimo šaltinis ne tik dailininkams, bet ir poetams.

Prometėjas, Theodoor Rombouts (1597–1637)

2. Perskaitykite Vinco Mykolaičio-Putino eilėraščio „Prometėjas“ (1958) ištrauką ir palyginkite ją su mitu apie įstabųjį titaną, žmonių geradarį Prometėją. Kas juos sieja? Kokie pagrindiniai skirtumai?

Prometėjas

<...> – Likau aš vienas,
Prikaltas kalno vienišoj viršūnėj.
Nemoku verkti, o tačiau krūtinėj
Pritvino ašarų karti banga.
O dieviškas efyre,
O greitasparniai vėjai,
O jūros gelmenos ir versmės,
O žeme motina vaisingoji,
O saule visareginti!
Šaukiuosi jus – Jūs būkit liudininkai man.
Už ką aš pasmerktas tų amžinų skausmų
kankynei?
Už ką man šita gėla ir bausmė?
Ar vien už tai, kad mirtingiesiems
Aš nemirtingas dovanas daviau?
Ar vien už tai,
Kad žmogų pamilau? – <...>

<...> Ir šitai juos regiu pakalnių slėniuos
Su spindinčiom akim,
Į viršų pakeltom galvom
Ir darbo įrankiais ginkluotom rankom!
Laukinis jautis ir arklys
Pakluso jujų valiai,
Ir žemė savo vaisiais juos maitina,
Ir baltaburės laivės per galias marias
Į kitą krantą juos plukdina!
Menu ir mokslais nuostabiai
Jau puošias jujų židiniai,
Ir amžinybės laimę jie norės patirti,
Ir atitolint pačią mirtį!
Tai štai už ką manęs nekenčia Dzeusas,
Tačiau neamžina ir jojo karalystė.
Žinau aš jo likimą
Ir baisią paslaptį.
Tegu jis dar skaudžiau mane kankina,
Ne amžinos ir mano kančios:
Mane išvaduos Galingas didvyris,
Galingas kaip dievas žmogus! – <...>

Kokias įžvalgas pabrėšiu?
Formuluoju teiginį + paaiškinu, pateikiu
pavyzdžių + apibendrinu.

Vincas Mykolaitis-Putinas

